

**Protokół fakultatywny do Konwencji
o prawach dziecka
w sprawie angażowania dzieci
w konflikty zbrojne**

ORGANIZACJA NARODÓW ZJEDNOCZONYCH, ROK 2000

***Protokół fakultatywny
do Konwencji o prawach dziecka
w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne***

Państwa-Strony niniejszego Protokołu,

zachęcone ogromnym poparciem dla *Konwencji o prawach dziecka*, wskazującym na istnienie powszechnego zaangażowania w promowanie i ochronę praw dziecka;

przyznając, że prawa dziecka wymagają szczególnej ochrony, a także wzywając do ciągłej poprawy sytuacji dzieci bez żadnego zróżnicowania między nimi, jak również do ich rozwoju i edukacji w warunkach pokoju i bezpieczeństwa;

zaniepokojone szkodliwym, szerokim oddziaływaniem konfliktów zbrojnych na dzieci, a także długoterminowymi konsekwencjami tego oddziaływania dla trwałego pokoju, bezpieczeństwa i rozwoju;

potępiając celowanie do dzieci w sytuacjach konfliktów zbrojnych, jak również bezpośrednich ataków na obiekty chronione prawem międzynarodowym, w tym miejsca, gdzie z reguły znajduje się znaczna liczba dzieci, takie jak szkoły i szpitale;

mając na uwadze przyjęcie statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego a w szczególności uwzględnienie w nim jako zbrodni wojennej poboru lub werbowania dzieci poniżej 15-go roku życia lub wykorzystywania ich do aktywnego uczestnictwa w działaniach zbrojnych zarówno w międzynarodowych jak i nie-międzynarodowych konfliktach zbrojnych;

uwważając w związku z powyższym, że w celu dalszej poprawy realizacji praw uznanych w *Konwencji o prawach dziecka* należy w większym stopniu chronić dzieci przed angażowaniem w konflikty zbrojne;

mając na uwadze, iż artykuł 1 *Konwencji o prawach dziecka* określa, że dla celów *Konwencji* termin „dziecko” oznacza każdego człowieka w wieku poniżej 18 lat, chyba że na mocy prawa stosującego się do danego dziecka osiąga ono dorosłość wcześniej;

żywiąc przekonanie, że Protokół fakultatywny do *Konwencji*, podnoszący granicę wieku możliwej rekrutacji osób do sił zbrojnych oraz ich uczestnictwa w działaniach zbrojnych efektywnie przyczyni się do wdrożenia zasady, że we wszelkich działaniach dotyczących dzieci podstawowym celem musi być najlepiej pojęty interes dziecka;

mając na uwadze, że dwudziesta szоста międzynarodowa konferencja Czerwonego Krzyża oraz Czerwonego Półksiężyca w grudniu 1995 r. zaleciła między innymi, aby strony konfliktu podejmowały wszelkie możliwe środki w celu zapewnienia, by dzieci poniżej 18-go roku życia nie brały udziału w działaniach zbrojnych;

z zadowoleniem przyjmując jednogłośnie przyjęcie przez Międzynarodową Organizację Pracy w czerwcu 1999 r. *Konwencji nr 182 w sprawie zakazu i natychmiastowego działania w celu eliminacji najgorszych form pracy dzieci*, zakazującej między innymi prowadzenia przymusowej lub obowiązkowej rekrutacji dzieci w celu udziału w konfliktach zbrojnych;

potępiając z największym niepokojem rekrutację, szkolenie i wykorzystywanie dzieci do działań zbrojnych w ramach granic państw jak i w skali międzypaństwowej, przez grupy zbrojne inne niż państwowe siły zbrojne, a także uznając odpowiedzialność prowadzących taką rekrutację i szkolenie oraz wykorzystujących dzieci w tym zakresie;

przypominając, iż każda ze stron konfliktu zbrojnego ma obowiązek przestrzegania postanowień międzynarodowego prawa humanitarnego;

podkreślając, że niniejszy Protokół nie narusza celów ani postanowień zawartych w Karcie Organizacji Narodów Zjednoczonych, w tym jej Artykułu 51 ani też stosownych norm prawa humanitarnego;

pamiętając, że do pełnej ochrony dzieci nieodzowne są warunki pokoju i bezpieczeństwa opartego o pełne poszanowanie celów i zasad zawartych w Karcie oraz o przestrzeganie stosownych instrumentów w zakresie praw człowieka, w szczególności podczas konfliktów zbrojnych i okupacji przez obce państwo;

uznając szczególne potrzeby dzieci szczególnie narażonych na rekrutację oraz wykorzystywanie w działaniach zbrojnych w sprzeczności z niniejszym Protokołem, z powodu ich statusu ekonomicznego, społecznego lub płci;

pamiętając o konieczności brania pod uwagę podstawowych przyczyn ekonomicznych, społecznych i politycznych angażowania dzieci w konflikty zbrojne;

przekonani o konieczności wzmocnienia współpracy międzynarodowej w zakresie realizacji niniejszego Protokołu jak również rehabilitacji fizycznej i psychospołecznej oraz społecznej reintegracji dzieci – ofiar konfliktów zbrojnych;

zachęcając do uczestnictwa społeczeństwa, a w szczególności dzieci i dzieci-ofiar w rozpowszechnianiu informacji oraz programach szkoleniowych dotyczących realizacji niniejszego protokołu,

uzgodniły co następuje:

Artykuł 1

Państwa-Strony niniejszego Protokołu podejmą wszelkie możliwe środki dla zapewnienia, aby członkowie ich sił zbrojnych, którzy nie osiągnęli 18-go roku życia nie brali bezpośredniego udziału w działaniach zbrojnych.

Artykuł 2

Państwa-Strony niniejszego Protokołu zapewnią, by osoby, które nie osiągnęły 18-go roku życia nie były objęte obowiązkowym poborem do ich sił zbrojnych.

Artykuł 3

1. Państwa-Strony podniosą granicę minimalnego wieku ochotniczego wstępowania osób do ich narodowych sił zbrojnych z granicy określonej Artykułem 38 ust. 3 *Konwencji o prawach dziecka*, uwzględniając zasady zawarte w tymże artykule oraz uznając, że w świetle Konwencji osoby poniżej 18-go roku życia uprawnione są do szczególnej ochrony.
2. Każde z Państw-Stron złoży podczas ratyfikacji niniejszego Protokołu lub przystąpienia do niego wiążącą deklarację określającą minimalny dopuszczalny wiek ochotniczego wstępowania do swoich narodowych sił zbrojnych, wraz z opisem zabezpieczeń przyjętych w celu zapewnienia, że rekrutacja taka nie będzie prowadzona siłą ani pod przymusem.
3. Państwa-Strony dopuszczające ochotnicze wstępowanie do swoich narodowych sił zbrojnych osób poniżej 18-go roku życia utrzymają zabezpieczenia, mające – jako minimum – zapewnić, że:
 - a) wstąpienie takie jest rzeczywiście dobrowolne;
 - b) wstąpienie takie odbywa się za świadomą zgodą rodziców lub opiekunów prawnych osoby wstępującej;
 - c) osoby takie są w pełni poinformowane o obowiązkach związanych z taką służbą wojskową;
 - d) osoby takie przed ich przyjęciem do narodowych sił zbrojnych przedstawiły wiarygodną metrykę urodzenia.
4. Każde z Państw-Stron może w dowolnym czasie złożyć deklarację, informującą o dodatkowych środkach w celu pełniejszej ochrony praw dziecka, o której mowa w tym artykule, w drodze powiadomienia skierowanego do Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych, który poinformuje wszystkie Państwa-Strony o tym fakcie. Powiadomienie takie wchodzi w życie w dniu jego otrzymania przez Sekretarza Generalnego.
5. Wymóg podniesienia wieku, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu nie dotyczy szkół prowadzonych przez lub pod kontrolą sił zbrojnych Państw-Stron zgodnie z Artykułami 28 i 29 *Konwencji o prawach dziecka*.

Artykuł 4

1. Grupy zbrojne inne niż siły zbrojne danego państwa nie powinny w żadnych okolicznościach prowadzić naboru lub wykorzystywać w działaniach zbrojnych osób poniżej 18-go roku życia.
2. Państwa-Strony podejmą wszelkie możliwe środki, aby zapobiec takiemu naborowi oraz wykorzystywaniu, w tym przyjmą środki prawne konieczne do zakazania i karania takich praktyk.

3. Stosowanie niniejszego artykułu tego Protokołu nie będzie mieć wpływu na status prawny żadnej ze stron konfliktu zbrojnego.

Artykuł 5

Żaden element niniejszego Protokołu nie będzie interpretowany jako wykluczający postanowienia prawa Państwa-Strony lub instrumentów międzynarodowych i międzynarodowego prawa humanitarnego, mające na celu pełniejszą realizację praw dziecka.

Artykuł 6

1. Każde z Państw-Stron podejmie wszelkie konieczne środki prawne, administracyjne i inne mające na celu efektywną realizację i egzekwowanie postanowień niniejszego protokołu na obszarze objętym swoją jurysdykcją.
2. Państwa-Strony zobowiązują się szeroko upowszechniać i promować zasady i postanowienia niniejszego Protokołu za pomocą odpowiednich środków, zarówno wśród dorosłych jak i wśród dzieci.
3. Państwa-Strony podejmą wszelkie możliwe środki w celu zapewnienia demobilizacji lub innego zwolnienia ze służby osób podlegających ich jurysdykcji, wcielonych lub wykorzystywanych w działaniach zbrojnych niezgodnie z niniejszym Protokołem. Państwa-Strony tam, gdzie to konieczne udzielą takim osobom wszelkiej właściwej pomocy w odzyskaniu zdrowia fizycznego oraz psychicznego a także społecznej reintegracji.

Artykuł 7

1. Państwa-Strony będą współpracować ze sobą we wdrażaniu niniejszego Protokołu, w tym w zapobieganiu wszelkim działaniom niezgodnym z niniejszym Protokołem oraz w rehabilitacji i społecznej reintegracji osób – ofiar czynów sprzecznych z niniejszym Protokołem, między innymi poprzez współpracę techniczną i pomoc finansową. Taka pomoc i współpraca podejmowane będą w porozumieniu z odpowiednimi Państwami-Stronami oraz właściwymi organizacjami międzynarodowymi.
2. Państwa-Strony mające takie możliwości udzielą takiej pomocy poprzez istniejące programy wielostronne, dwustronne i inne lub, między innymi, poprzez dobrowolny fundusz utworzony zgodnie z zasadami Zgromadzenia Ogólnego ONZ.

Artykuł 8

1. Każde Państwo-Strona złoży, w ciągu dwóch lat od wejścia w życie w tym państwie niniejszego Protokołu, raport do Komitetu Praw Dziecka przedstawiający wyczerpujące informacje na temat środków, jakie państwo to podjęło w celu

wdrożenia postanowień niniejszego Protokołu, w tym na temat środków podjętych w celu urzeczywistnienia postanowień w zakresie uczestnictwa i rekrutacji.

2. Po przedstawieniu takiego wyczerpującego raportu każde z Państw-Stron w raportach składanych Komitetowi Praw Dziecka zgodnie z artykułem 44 Konwencji będzie umieszczać wszelkie dalsze informacje dotyczące wdrażania niniejszego Protokołu. Inne Państwa-Strony niniejszego Protokołu będą składać raport co pięć lat.
3. Komitet Praw Dziecka może zażądać od Państw-Stron dalszych informacji odnoszących się do implementacji niniejszego Protokołu.

Artykuł 9

1. Niniejszy Protokół jest otwarty do podpisu dla wszystkich Państw będących Stronami Konwencji lub Państw, które ją podpisały.
2. Niniejszy Protokół podlega ratyfikacji i jest otwarty do przystąpienia dla wszystkich państw. Dokumenty ratyfikacji lub przystąpienia zostaną złożone u Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych.
3. Sekretarz Generalny, działając jako depozytariusz Konwencji oraz Protokołu, poinformuje wszystkie Państwa-Strony Konwencji oraz Państwa, które podpisały Konwencję, o każdej deklaracji, zgodnie z Artykułem 13.

Artykuł 10

1. Niniejszy Protokół wejdzie w życie po upływie trzech miesięcy od daty złożenia dziesiątego dokumentu ratyfikacyjnego lub przystąpienia.
2. Dla każdego Państwa ratyfikującego niniejszy Protokół lub przystępującego do niego po jego wejściu w życie, niniejszy Protokół wejdzie w życie po upływie miesiąca od daty złożenia dokumentu ratyfikacji lub przystąpienia przez to Państwo.

Artykuł 11

1. Każde z Państw-Stron może wypowiedzieć niniejszy Protokół w dowolnej chwili w drodze pisemnej notyfikacji złożonej na ręce Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych, który poinformuje o tym fakcie pozostałe Państwa-Strony Konwencji jak również wszystkie Państwa, które podpisały Konwencję. Wypowiedzenie wejdzie w życie po upływie jednego roku od daty przyjęcia notyfikacji przez Sekretarza Generalnego. Jeżeli jednak w momencie upływu tego rocznego okresu wypowiadające Państwo-Strona zaangażowane będzie w konflikt zbrojny, to wypowiedzenie nie wejdzie w życie przed zakończeniem tego konfliktu.
2. Wypowiedzenie takie nie zwalnia Państwa-Strony z wynikających z niniejszego Protokołu obowiązków w zakresie wszelkich przestępstw, które miały miejsce przed terminem wejścia w życie wypowiedzenia. Wypowiedzenie takie w żaden sposób nie

będzie mieć wpływu na dalsze rozpatrywanie jakichkolwiek spraw znajdujących się w trakcie rozpatrywania przez Komitet przed terminem wejścia w życie wypowiedzenia.

Artykuł 12

1. Każde z Państw-Stron może zaproponować poprawkę i wnieść ją do Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych. Sekretarz Generalny zakomunikuje następnie o zaproponowanej poprawce Państwom-Stronom, łącznie z wnioskiem o wskazanie, czy są one za zwołaniem konferencji Państw-Stron, mającej na celu rozważenie i przeprowadzenie głosowania nad tą propozycją. W przypadku, gdy w ciągu czterech miesięcy od daty takiego powiadomienia co najmniej jedna trzecia Państw-Stron wypowie się za zwołaniem takiej konferencji, Sekretarz Generalny zwoła taką konferencję pod auspicjami Organizacji Narodów Zjednoczonych. Każda poprawka przyjęta większością głosów Państw-Stron obecnych i biorących udział w głosowaniu podlegać będzie zatwierdzeniu przez Zgromadzenie Ogólne.
2. Poprawka przyjęta w sposób zgodny z ust. 1 niniejszego artykułu wejdzie w życie po jej zatwierdzeniu przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych i przyjęciu większością dwóch trzecich Państw-Stron.
3. Po wejściu w życie poprawka będzie miała moc wiążącą dla tych Państw-Stron, które ją przyjęły; pozostałe Państwa-Strony pozostają związane postanowieniami Protokołu oraz wszelkimi wcześniejszymi poprawkami, jeśli zostały one przez te Państwa przyjęte.

Artykuł 13

1. Niniejszy Protokół, którego teksty sporządzone w językach arabskim, chińskim, angielskim, francuskim, rosyjskim i hiszpańskim są jednakowo autentyczne, zostanie złożony w archiwum Organizacji Narodów Zjednoczonych.
2. Sekretarz Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych prześle uwierzytelnione kopie niniejszego Protokołu wszystkim Państwom-Stronom Konwencji oraz Państwom, które podpisały Konwencję.

Niniejszym potwierdzam, że powyższy tekst stanowi wierną kopię Protokołu fakultatywnego do „Konwencji o prawach dziecka” w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych dnia 25 maja 2000 r., którego oryginał złożony jest u Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych.

w imieniu Sekretarza Generalnego
Asystent Sekretarza Generalnego
kierujący
Biurem ds. Prawnych

Ralph Zacklin

Organizacja Narodów Zjednoczonych
dnia 1 czerwca 2000 r.

Za zgodność tłumaczenia z oryginałem:

Franciszek Potulski
Sekretarz Stanu
w Ministerstwie Edukacji Narodowej i Sportu